

ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 ของผู้บริหารและบุคลากร ท้องถิ่น ในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

Leadership in Local Development under the 4 Dharma Prayer Principles of
Administrators and Local Personnel in Sikhoraphum District, Surin Province

พระจักรกฤษ ธรรมจกเมธี (โรจนกร)

PhraJakkrit Dhammachakkamethi (Rojanakorn)

เวชสุวรรณ อาจวิชัย

Wedsuwan Ardwichai

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

E-mail: crocnkr@gmail.com

Received: 4 September 2023; Revised: 25 November 2023; Accepted: 27 November 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 250 คน เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.43-0.93 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .977 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ ค่า t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า: 1) ระดับภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (อุปสมะ) รองลงมา ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (สัจจะ) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (ปัญญา) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ (จาคะ) 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 พบว่าผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุน การประสานงาน กับชุมชนหน่วยงานอื่น สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ทำให้เกิดปัญญา และสร้างกัลยามิตรต่อกัน ร่วมสนับสนุนวางแผนดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา ติดตามและประเมินผลเพื่อผลประโยชน์และผู้บริหารมีความจริงจังในสัจจะ รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อปรับปรุงงาน (อุปสมะ)

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, การพัฒนาท้องถิ่น, หลักอริยฐานธรรม 4, ผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this thesis article were 1) to study the leadership in local development according to the 4, 2) to compare the leadership in local development according to the 4. Classified by sex, age, education level and position, and 3) to study the suggestions on leadership in local development according to the 4. The sample group was 250 administrators and local personnel under local administrative organizations in Sikhoraphum District, Surin Province. A quantitative research approach has been applied. The instrument for data collection was a 5-point scale questionnaire with a Discriminant power between 0.43-0.93 and a confidence level of .977. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The statistics used to test the hypothesis were t-test and F-test (One-Way ANOVA).

The research found that: 1) The level of leadership in local development according to the 4, overall and per aspect, is at a high level. For each aspect, ranked from high to low, they were participatory leadership (upasama), followed by supportive leadership (upasama), and command leadership (panya). The aspect with the lowest level was successful leadership (Jaka). 2) The comparison of the opinion level towards leadership in local development according to the 4, classified by sex, age, education level and position, overall and per aspect, has no significant difference. 3) Suggestions for leadership in local development under the 4, found that administrators should promote, support, and coordinate with other community agencies to build good relationships with each other to express their opinions and exchange knowledge. This leads to wisdom and to joint support to plan actions in order to solve problems. They can follow up and evaluate results for the common benefit. The executives should be truthful and listen to the opinions of personnel to improve work (upasama).

Keywords: Leadership, Local development, The 4 Dharma Prayer Principles,
Administrators and local personnel

บทนำ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เปรียบเสมือนกฎหมายแม่บทที่มีลักษณะเป็นการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทย และมีการบัญญัติมาตรากฎต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่การให้บริการสาธารณะแก่สังคมและชุมชน ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการทำงานประสานกับองค์กรอื่นๆ และผู้นำในท้องถิ่นท้องถิ่นเป็นจำนวนมากชีวิตของผู้ปฏิบัติงานย่อมมีความผูกพันกับองค์กรและทำงานร่วมกับองค์กรโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทั้งองค์การภาครัฐ และเอกชน อีกทั้งในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ในขณะนี้ได้ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการ ปฏิรูปการบริหารองค์กรยุคใหม่เพื่อพัฒนาให้องค์กรได้ใช้ทฤษฎีเชิงปฏิบัตินำความคิดไปสู่ความสำเร็จและเป้าหมายขององค์กร การพัฒนาองค์กรจะสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับ ผู้เกี่ยวข้องทุก

คนในองค์กร ที่จะต้องมีความจริงใจ และร่วมมือกันในการพัฒนาองค์กรให้ ประสบความสำเร็จ ดังนั้น หน่วยงานหรือองค์กรที่นำหลักการและนโยบายการพัฒนาองค์กร ไปปฏิบัติภายในองค์กรจะต้องมีผู้นำในการพัฒนา ซึ่งผู้บริหารองค์กรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดที่จะช่วยให้การดำเนินการของหน่วยงานสำเร็จตามเป้าหมาย (โกวิท พวงงาม, 2552) ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการบริหารจัดการองค์กรไปสู่การพัฒนา (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2556)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นับว่าเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชน มากที่สุดองค์กรหนึ่ง โดยมีคณะผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งแสดงออกถึงอำนาจการกำหนดเจตจำนงในการปกครองตนเองของคนในพื้นที่ การออก เสียงเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรในท้องถิ่นจะทำให้ได้มาซึ่งบุคคลที่ทราบปัญหา และเป็น ตัวแทนอย่างแท้จริงของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลาย ย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงาน บุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ ซึ่งแสดงให้เห็นอย่าง ชัดเจนว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับ การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยวางหลักการอย่างชัดเจนไว้ในหมวด 14 มาตรา 249 - 254 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งแสดงเจตนารมณ์ให้มีการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น โดยเน้นให้ ท้องถิ่น มีสิทธิปกครองตนเอง มีอิสระในการกำหนดทิศทางการบริหารท้องถิ่นของ ตนเอง รวมทั้งมีอิสระในการบริหารงานทั้งทางด้านการบริหารกำลังคนและงบประมาณ โดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560)

การบริหารจัดการงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพมากหรือน้อยระดับใดมีปัจจัยหลักมาจากผู้นำที่มีอำนาจหน้าที่ที่มีภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรนั้นๆ และภาวะผู้นำของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการองค์กรตามอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่และการประสานงานกับฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องมาให้การสนับสนุนทรัพยากรในการร่วมพัฒนาท้องถิ่นใน อย่างไรก็ตามภาวะผู้นำขององค์กรในการบริหารงานต้องมีจริยธรรม คุณธรรมในการปฏิบัติตนย่อมจะส่งเสริมให้ภาวะผู้นำในแต่ละด้านมีความสมบูรณ์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2554)

จากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539, พระไตรปิฎกเล่มที่ 21 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 13 [ฉบับมหาจุฬาฯ] ได้กล่าวถึงหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนานี้ได้มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเชื่อและการปฏิบัติของคน ในสังคมชาวพุทธเป็นอย่างมากโดยเฉพาะการทศความดีหรือการสั่งสมความดีทั้งในชาตินี้และชาติหน้าเป็นสิ่งที่สามารถก่อให้เกิดความสำเร็จหรือประโยชน์กับชีวิตได้ซึ่งหลักธรรมที่มีความสำคัญต่อคนในสังคมชาวพุทธที่สามารถทำให้คนประสบความสำเร็จในชีวิต ได้แก่ หลักอริยฐานธรรม เพราะเป็นหลักธรรมที่มุ่งเน้นให้คนมีความเพียรคนที่ต้องการความสำเร็จในชีวิตหรือต้องการหลุดพ้นจากอาสวะกิเลสทั้งหลายก็ต้องอาศัยความเพียรนั้นคือ ต้องอาศัยหลักอริยฐานธรรมเพราะอริยฐานธรรมเป็นการอาศัยความเข้มแข็งของจิตใจ หลักอริยฐานธรรมเป็นธรรมที่ควรตั้งมั่นไว้ในใจ เป็นฐานที่ตั้งมั่นความเพียรประกอบไปด้วย ปัญญา สัจจะ จาคะ และอุปสมะ อย่างไรก็ตาม การสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรมนั้นคาดหวังว่าจะทำให้บุคคลที่มีปัญหาในการดำเนินชีวิตย่อมมีสติและปัญญาสามารถแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ให้ดำเนินไปในทางที่ถูกต้องทำให้มีแต่ความผาสุกทั้งในปัจจุบันและในโลกอนาคตแต่โดยทั่วไปแล้วคนมักจะเข้าใจในการอริยฐานแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จ เช่น การอริยฐานขอพรต่อท้าวพรทนต์หลวงพ่อบุญพรเทพทันใจขอให้ลูกห่วยรวยเบอร์แต่ในหลักทางพระพุทธศาสนานั้น สอนให้คนเกิดสติ ปัญญา

เกิดสัมมาทิฐิในการอธิษฐาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนา (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศีขรภูมิ ได้รายงานการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานในด้านการพัฒนาชุมชน และความคิดเห็นของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำท้องที่แสดงข้อมูลถึงสภาพปัญหาของการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จากผลสรุปรายงานว่าได้สำรวจข้อมูลปัจจัยในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน พบว่าระดับภาวะผู้นำของท้องถิ่น และผู้นำท้องที่ ค่อนข้างต่ำ และระดับการมีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติตนอยู่ในระดับปานกลาง (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศีขรภูมิ, 2563)

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าจะเกิดประโยชน์กับประชาชนในชุมชนท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ ซึ่งเป็นพื้นที่มีความหลากหลายขอคนชนพื้นเมือง จึงสนใจที่จะศึกษาระดับของภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นโดยบูรณาการหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง คือ หลักอริยฐานธรรม 4 โดยศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

2.2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่น ในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากรท้องถิ่น ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 16 ตำบล เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย ทำบัญชีแบ่งชั้น และจับสลาก ได้จำนวนตัวอย่าง 250 ตัวอย่าง โดยใช้เทียบ ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan, อ้างถึงใน นิภา เมธาวิชัย, 2543) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) หาคุณภาพโดยการค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.43-0.93 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .977 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบ t-test (Independent) และการทดสอบ F-test (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักอริยฐานธรรม 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม(อุปสมะ) รองลงมา ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน(สัจจะ) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (ปัญญา) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ (จาคะ)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (ปัญญา) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปต่ำสุด ได้แก่ ท่านมีโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง ด้วยเหตุผลความรู้ชัด รองลงมา ท่านให้ผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิเป็นผู้กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานตามความรู้ที่เป็นจริง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบและแนวทางการปฏิบัติต่างๆของผู้บริหารและบุคลากรในเขตอำเภอศีขรภูมิด้วยความรู้ชัดแจ้ง

1.2 ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (สัจจะ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ท่านจัดสภาพแวดล้อมของที่ท่านทำงานเป็นที่น่าพอใจของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิด้วยจริงใจ รองลงมา ท่านเอาใจใส่ในสวัสดิการความเป็นอยู่ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นด้วยความจริงใจ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านสนับสนุนให้บุคลากรท้องถิ่นมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ตามคำแนะนำ

1.3 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (อุปสมะ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ท่านรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงงานเสมอ ด้วยใจสงบ รองลงมา ท่านให้ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นด้วยใจนิ่ง สงัด, ท่านแสดงให้เห็นผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิรู้สึกเสมอว่าทุกคนมีความสำคัญในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายจากใจจริง, ผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นร่วมจัดความขัดแย้งในองค์กรได้โดยไม่คิดอคติ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านสนับสนุนให้ผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานด้วยใจจริง

1.4 ภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ (จาคะ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ท่านกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เน้นความเป็นเลิศ(เพื่อประโยชน์สาธารณะ) รองลงมา มีการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นแสดงความสามารถอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลสินจ้าง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีความมั่นใจว่าผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิจะสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้เป็นอย่างดีไม่มีประโยชน์แอบแฝง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุน การประสานงาน กับชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ทำให้เกิดปัญญา และสร้างกัลยามิตรต่อกัน ร่วมสนับสนุนวางแผนดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา ติดตามและประเมินผลเพื่อผลประโยชน์และผู้บริหารมีความจริงใจใน สัจจะ รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อปรับปรุงงาน (อุปสมะ)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ มีความรู้ประสบการณ์การปฏิบัติและการปฏิบัติตน ผู้บริหารมีความใฝ่รู้และพัฒนาตนเองด้านการบริหารงานอยู่ตลอดเวลา และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการชักจูงโน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติตามในสิ่งที่ตนต้องการ ทั้งนี้ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมมีความ รับผิดชอบและเป็นผู้มีอำนาจในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมั่นใจในผู้อื่น เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ร่วมงาน ให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานในการบริหารงานและทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี จิตติรัตนกุล (2550) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายกเทศมนตรีกรณศึกษา : เทศบาลเมืองพังงา อำเภอเมือง จังหวัดพังงา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวมของนายกเทศมนตรี อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร และบุคลากร มีการทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและต้องการให้งานพัฒนาไปตามหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้และที่สำคัญคือบรรลุมิติวัตถุประสงค์ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรเจิด สอพิมาย (2550) การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าระดับ การมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านวางแผนดำเนินงานการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการลงทุนและ ปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสุดท้ายด้านการติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อจำแนกตามเพศความคิดเห็นการมีส่วนร่วมเพศหญิงและเพศชาย ไม่แตกต่าง และ งานวิจัยของ พระบุญรุ่ง สมบุญโณ และคณะ (2565) แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาในเขตอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพ การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มี 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงาน งบประมาณ อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุน การประสานงาน กับชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ทำให้เกิดปัญญา และสร้างกัลยามิตรต่อกัน ร่วมสนับสนุนวางแผนดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา ติดตามและประเมินผลเพื่อผลประโยชน์และผู้บริหารมีความจริงใจใน สัจจะ รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อปรับปรุงงาน (อุปสมะ) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราเชนทร์ นพณัฐวงศ์กร (2561) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำในการ

บริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี บุคลากรมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ ผู้บริหารควรสร้างจุดยืนและอุดมการณ์ที่แน่วแน่ในด้านการสื่อสารในองค์กร การพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์ การศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำให้มากที่สุด รวมถึงการให้คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ

สรุป

ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล 4 ประกอบด้วยคุณลักษณะของภาวะผู้นำ 4 ประการ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (อุปสมะ) 2) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (สัจจะ) 3) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (ปัญญา) และ 4) ภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ (จาคะ) ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับข้อเสนอแนะภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล 4 พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุน การประสานงาน กับชุมชนหน่วยงานอื่น สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ทำให้เกิดปัญหา และสร้างกลยุธมิตรต่อกัน ร่วมสนับสนุนวางแผนดำเนินการเพื่อแก้ไข ปัญหา ติดตามและประเมินผลเพื่อผลประโยชน์และผู้บริหารมีความจริงใจใน สัจจะ รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อปรับปรุงงาน (อุปสมะ)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยได้เสนอแนะจากผลการวิจัยได้ดังนี้

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ควรมีการกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงานที่เน้นความเป็นเลิศ(เพื่อประโยชน์สาธารณะ) ให้บรรลุผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์

2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างแท้จริงด้วยเหตุผลความรู้ชัด

1. ข้อเสนอแนะนำไปใช้

1) จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (อุปสมะ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิควรประสานขอความร่วมมือที่จำเป็นความมั่นใจว่าจะสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้เป็นอย่างดีไม่มีประโยชน์แอบแฝง

2) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (สัจจะ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรท้องถิ่นมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ตามความรับผิดชอบ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

2) ควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

3) ควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิผลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (2552). การเสริมสร้างธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารสถาบันพระปกเกล้า. 7(2), 5-22.
- บรรเจิด สอพิมาย. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิภา เมธาวีชัย. (2543). การประเมินผลการเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2556). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ลกรุ๊ป.
- พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบุญรุ่ง สมบุญโณ และคณะ. (2022). แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอห้วยสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิจัยวิชาการ. 5(3), 23-34.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2554). คนรักป่า ป่ารักคน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิปัญญาประทีป.
- ราเชนทร์ นพณัฐวงศ์. (2561). ภาวะผู้นำในการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย. 10(3), 140-156.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศีขรภูมิ. (2563). งานวิจัยการพัฒนาชุมชน. สุรินทร์: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศีขรภูมิ.
- สุภาวดี จิตติรัตนกุล. (2550). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนายกเทศมนตรี : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพังงา อำเภอเมืองจังหวัดพังงา. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.